

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. להכשיר שלשה הדיוטות ... ראשי המטות ... ביחיד מומחה.....1
- ב. שיש שאלה בהקדש.....3
- ג. על השחיטה חייב ואין חייב על המליקה.....5
- ד. מועדי ה' צריכין קידוש ב"ד שבת בראשית אין צריכה קידוש ב"ד מועדי ה' צריכין מומחה ואין פרשת נדרים צריכין מומחה.....5
- ה. אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא שמע הבעל קודם שימות או ששמע ושתק או ששמע והפר ומת בו ביום.....6
- ו. אבל שמע וקיים או ששמע ושתק ומת ביום של אחריו אין יכול להפר.....7

דף עח.

א. להכשיר שלשה הדיוטות ... ראשי המטות ... ביחיד

מומחה

כבר התבאר לעיל דף כב: שקבלו¹ חכמים ז"ל שמי שנדר ונתחרט יש לו תקנה על ידי חרטה, ומה היא תקנתו, שילך אצל יחיד מומחה והוא חכם שגמיר וסביר כלומר שיודע בקבלה מרבתינו ויודע סברות גם מעצמו², ויתירנו לו.

ואם אין יחיד מומחה ילך אצל שלשה הדיוטות ויתירו לו, ודבר זה ילפינן מקרא דכתיב (במדבר ל פסוק ג) **לֹא יִחַל דְּבָרוֹ וְגו'**, אמרו רבותינו ז"ל חגיגה דף י. שמדלא כתיב לא יחלל, וכתיב יחל, הוא מלשון מחילה³, ואמרו לא יחל דברו, הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחלין לו, כלומר מתירין לו שאומרים לו מותר לך מחול לך.

ושם בגמ' התבאר שדבר זה אינו מפורש להדיא בתורה כמבואר במשנה "היתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמוכו" דמעט רמז יש במקרא אלא שכן מסור לחכמים בתורה שבע"פ, ויש שכתבו שהרמז

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רכה א

² ט"ז שם א

³ כ"כ הלבוש כאן

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

במקרא מדכתיב (במדבר ל פסוק ג) לא יחל דברו ודרשינן אבל אחרים מוחלין לו. כלומר הוא אינו יכול לעשות דברו חולין, אבל אחרים יכולים⁴.

ויחיד מומחה ילפינן מקרא כמו שפירש רש"י בפירוש החומש, מדכתבה רחמנא ראשי המטות בפרשת נדרים⁵ אלא ללמדך שהפרת נדרים יהיו ביחיד מומחה, כלומר כמו שהיו ראשי המטות שהם הנשיאים שהיו הגדולים והמומחין בדורם כן יהיה המתיר הנדרים יחיד מומחה שבדורו, ואם אין יחיד מומחה⁶ יתירו ג' הדיוטות.

לפיכך מי שנדר ונתחרט ואפילו נשבע⁷ באלקי ישראל ילך אצל יחיד מומחה ויתירנו לו.

ובימינו בזמן הזה שאין יחיד מומחה נמצא, שיהא ראוי להתיר ביחיד, שהרי צריכים אנו סמוכים או רב מובהק ומומחה בכל התורה כמו שהיו הנשיאים⁸, ילך אצל ג'⁹, אפילו הם הדיוטות כלומר שאינם מומחים, אבל מכל מקום

⁴ ערוך השולחן יורה דעה סימן רכח סעיף א

⁵ ולא באחת משאר פרשיות שבתורה, דהא כל התורה כולה כך למדוה מפי משה תחלה לנשיאים ואחר כך לכל בני ישראל, ולמה כתב כאן ראשי המטות יותר מבכל הפרשיות שבתורה.

⁶ ועיין גליון מהרש"א שם א שדייק שאם יש חכם אין יכולים שלשה הדיוטות להתיר, ואם כן גם בזמן הזה שאין מומחה ראוי שלא יהיו שלשה מתירים עד שיצרפו חכם שיהיה אחד מהן. ועיין בפתחי תשובה שם א כתב מיהו אין זה מוכרח די"ל דלהכי כתבו הפוסקים ואם אין כו' מפני שודאי טריחא מלתא כג' טפי מבאחד לכן אמרו באם אין מומחה צריך ג' דוקא ולעולם כג' סגי אפי' במקום יחיד מומחה. אך לבסוף הסכים שצריך אחד חכם כמבואר להלן.

⁷ עיין ש"ך א

⁸ אבל הרמב"ם כתב בפ"ו משבועות דכל שהוא רב מובהק מתיר ביחידי וכ"כ הרא"ש והטור דיחיד מומחה הוא דגמיר וסביר וכ"כ הרשב"ם [ב"ב קך ע"ב] ולפ"ז בכל דור ודור כל שהוא רב מובהק בדורו יכול להתיר נדרים ביחידות כיון שהוא גמיר וסביר והוא מראשי המטות לפום דריה סגי [ר"ן ספ"י וריטב"א פ"ג] וכתבו מפרשי הש"ע דאפילו בדיעבד אינו מועיל [ש"ך סק"ד ומ"ז סק"ג] ולא אבין דלמה לא נסמוך בדיעבד על דעת הרמב"ם והר"ן והריטב"א ואף דעת הרשב"ם כן הוא כמ"ש ונ"ל דגם רבותינו שפסקו כן הוא מצד חומרא בעלמא וכן משמע מלשון התוס' בבכורות [לו ע"ב] ולמה לא יועיל בדיעבד וצ"ע. ערוך השולחן שם סעיף ג

⁹ משמע שאפילו בדיעבד לא הוה היתר ולמעוטי שנים דלא כמו שמצינו בדין אליבא דשמואל דשנים שדנו דיניהם דין הכא אינו כן דאפילו דיעבד לא מתכשר אפילו בשנים דלא עדיפי ממומחה בזמן הזה. מ"ז שם ב ואפילו הם שניהם חכמים גדולים אין התרתם התרה ואפילו דיעבד וצריך לחזור ולהתיר כג'. ש"ך שם ד

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

צריך שיהיו מבינים מה שלומדים עמהם¹⁰, כדי שידעו מה יתירו, וגם שידעו לפתוח לו פתח¹¹.

אולם גם בזמן הזה ראוי לחוש לחומרא במקום שיש חכם או אב"ד שלא להתיר בג' הדיוטות, רק לצרף ב' עם הרב ולהתיר כך¹², אולם בדיעבד אם התירו רק ג' הדיוטות התרתם התרה¹³.

ב. שיש שאלה בהקדש

עוד התבאר שם שלמרות שאמרו חכמים ז"ל כל הנודר¹⁴ הרי הוא כאילו בנה במה בשעת איסור הבמות¹⁵, והמקיימו כלומר שאינו נשאל עליו, הרי

¹⁰ מ"ז שם א, ומשמע אפילו לית בהו חד דגמיר מעצמו אלא כל דגמרי להו אחרים וסברי מתירין, ול"ד למ"ש בח"מ סי' ג' דבדיינים אי לית בהו חד דגמיר ויודע סברות בדיינים פסולים לדון בהתרת נדרים לאו דין הוא כמו שיתבאר וזה הוא דלא כהדרישה בסימן זה והעמ"ז כ' והוא דגמיר להו וסברי קצת כדי שידעו מה שיתירו כו' משמע שא"צ שיהו סברי היטב אלא כל שסברי קצת כדי שידעו מה יתירו סגי וכן נוהגים. ש"ך שם ב

¹¹ אף על גב דלא בעינן פתח לכל הדברים מ"מ אינם ראויים להתיר אפי' ע"י הרטה אם לא שיכולין להתיר ג"כ ע"י פתח דשמא יבא לפנייהם נדר שצריך פתח ולא ידעו להבדיל בין נדר לנדר. ש"ך שם ג

¹² עיין פ"ת שם שהביא ראייה מש"ס בכורות דף ל"ו ע"ב לענין היתר בכורות מפורש דאין ג' בני הכנסת יכולים להתיר במקום שיש מומחה ועיין בפירוש הרע"ב במשנה שם שכ' בהדיא דגם גבי נדרים אין שלשה מועילים ביש יחיד מומחה. ולפ"ז נראה דאף שכתבו הפוסקים דאין מומחה האידנא מ"מ ראוי לחוש לחומרא במקום שיש חכם או אב"ד שלא להתיר בג' הדיוטות רק לצרף ב' עם הרב ובפרט דיש לחוש לדברי הרמב"ם בפ"ו מהל' שבועות דין ה' דכל חכם מובהק בדורו הוא יחיד מומחה לנדרים ומצאתי (בתשובת חות יאיר סי' קכ"ט) שהאריך בזה להוכיח דגם במקום שיש מומחה יכולים ג' הדיוטות להתיר ובסוף הביא דברי הר"ן בנדרים דף כ"ג שכתב בהדיא דלכתחלה אין יכולין משום כבודו של חכם אבל בדיעבד אישתרי ליה נדרא ע"ש.

¹³ ועיין ערוך השולחן סעיף ה' שהכריע ש אם אין הרב מקפיד על זה מותר אף לכתחלה וכתב וכמדומני שאצלינו לא נהגו להקפיד בזה וכן המנהג בכל מדינתנו ובירושלמי ספ"י יש פלוגתא אם ג' מתירין במקום שיש חכם ע"ש

¹⁴ שו"ע ונו"כ רג ג

¹⁵ המשילו שניהם זה לזה, שהנודר מעלה על דעתו שעושה מצוה, שחושב בדעתו כיון שמצינו בתורה שאסרה עלינו הרבה דברים שמע מינה דניחא ליה לקודשא בריך הוא שיאסור האדם על נפשו כמה דברים, ואומר אם כן כל המרבה לאסור על עצמו אפילו דברים המותרים הרי זה משובת, ולכך הוא נודר ואוסר דבר על עצמו. וכן הבונה במה בחוץ להקריב עליה קרבן, חושב בדעתו שעושה מצוה, שכיון שצוה הקדוש ברוך הוא להקריב קרבנות בפנים הוא רוצה להוסיף עליהם להקריב קרבנות אפילו בחוץ, לכך אמרו ז"ל שזה טועה הוא, דהא חזינן שהתורה צותה עלינו הרבה מצות להביא כמה קרבנות בפנים, ואף על פי כן אסרה עלינו לבנות במה להקריב עליה קרבן בחוץ. הכא נמי נהי דרחמנא אסרה עלינו כמה דברים, כי מוסיף איהו לאסור על עצמו יותר ממה שאסרה התורה, פשע, ועל דרך אמרם ז"ל גם כן במקום אחר [ירושלמי נדרים פ"ט ה"א] לא דיך במה שאסרה התורה אלא שאתה אוסר עליך דברים אחרים. לבוש שם מהר"ן ועיין בית הלל שם.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת נדרים

הוא כאילו הקריב עליו קרבן¹⁶. ולפיכך טוב יותר שישאל לחכם על נדרו¹⁷. זהו בשאר נדרים, אבל נדרי הקדש וצדקה מצוה לקיימן, וכן אמר דוד עליו השלום (תהלים קטז פסוק יד) נְדָרֵי לַה' אֲשֶׁלֶם נְגִדָה נָא לְכָל עַמּוֹ, ולא ישאל עליהם אלא מדוחק.

וכן שבועה לא ישאל עליה אלא מדוחק, דשבועה חמורה היא¹⁸ דכתיב בה (שמות כ פסוק ז) כִּי לֹא יִנְקֶה ה' אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׁוֹא.

המפריש תרומה¹⁹ ומעשרות, חלה וביכורים, ופדין מעשר שני ופדין נטע רבעי, וניחם עליהן, ה"ז נשאל לחכם ומתיר לו²⁰, בדרך שמתירין לו שאר נדרים, שכל דבר הקדוש בקדושת פה יכול לישאל עליו כמו נדרים והקדשות²¹, ותחזור חולין כמו שהיתה, עד שיפריש פעם שנייה אותה שהפריש תחילה או פירות אחרות.

י"א²² שאף בתרומות ומעשרות אין לישאל ע"ז אלא מדוחק אבל בריטב"א²³ כתב שמכיון שמפריש אחר במקומה מותר לשאול ע"ז אבל אין מצוה לשאול ע"ז ואם נתערב לו התרומה בחולין לכו"ע מותר לשאול כדי שלא יאסור את החולין.

ולכתחלה²⁴ צריך לזהר שלא ידור שום דבר, ואפילו צדקה אין טוב לידור אלא אם ישנו בידו יתן מיד, ואם לאו לא ידור מקודם עד שיהיה לו ויתן בלא נדר הקודם. ואם הציבור עושים פסיקה לצדקה ומוכרח ג"כ לפסוק עמהם עתה דווקא לבלי יהא כפורש מן הצבור, יאמר בלי נדר ויאמר כן בפירוש שאם פוסק סתם הוי נדר.

¹⁶ וחייב משום שחומי חוץ, הכי נמי אין קיום נדרו רצוי לפניו יתברך אלא טוב לו יותר שישאל עליו שמא לא יוכל לקיימו בראוי ויבא לידי מכשול.

¹⁷ ונראה לי דלענין לכתחלה לנדור נהגו דלא לנדור, אבל אם כבר נדרו נוהגין שלא למחות ולגעור במי שנדר שיתיר את נדרו מכה כל המקיימו וכו', והטעם, מאחר שכתב רב אלפס והגאון מר יהודאי שלא להתיר אף נדר, אף על גב שלדינא דגמרא מצוה לשאול, אבל אחר כך בימי הגאונים החמירו שלא להתיר, לכן אנו בזמן הזה מתירין נדרים ושבועות כשירצה הנודר, והוא כמו פשר דבר, כן נראה לי ליישב מנהג העולם, וקל להבין. בית הלל שם

¹⁸ ויש גאונים הסבורים שלשבועה לא מועיל התרה. ט"ז שם אך בלבוש כתב רק כשנשבע על איזה דבר מצוה רמב"ם הלכות תרומות פרק ד הלכה יז ודרך אמונה שם.

²⁰ ועיין חזו"א מהרמ"א יו"ד סי' שכ"ג ס"א שנשאל רק כשלא אכל מהכרי אבל אם כבר אכל א"א לישאל שנמצא אכל טבל ואפשר דאפי' בדיעבד לא מהני שאלה כשכבר אכל דכיון שאין הטבל בעולם ע"כ קנה תרומה ומעשר ועדיף מבא ליד כהן וכן אם כבר אכל מהכרי וא"א לו להודיע ללוקח אין נשאל עליו אבל כשכל הכרי קיים בידו נשאל עליו ואם כבר נתן לכהן וללוי אינו נשאל

²¹ רשב"ם ב"ב ק"כ ב' ושאר ראשונים ועי' בק"ם שכ' דרשא ע"ז

²² ש"ך יו"ד סי' שכ"ג סק"ז והביא מסי' ר"ג ס"ג וצ"ע דלא דמי דכאן אין מפסיד כלום למצוה כיון שיתרום אחר במקומו וכ"כ הריטב"א כדבסמוך ובמאירי ב"מ ג"ג ב' מצאתי שכ' שיש סרך עברה בשאלתן ונראה דלצורך מודה דמותר לישאל עליהן דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק תמט

²³ בפסחים מ"ו ב' ע"ש אבל הריטב"א בנדרים כ"ה א' בשמעתא דנדרהי הבאי כ' בתרומה דמצי לאתשולי עלי' אלא דלא מבעיא לי' לאתשולי עליה אלא לעילויה וכדפרישנא בפסחים עכ"ל

²⁴ ערוה"ש שם ו - ה

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

אולם בעת צרה מותר ומצוה לנדור, כשם שמצוה להתפלל לד' בעת צרה, אך אין זה מצוה וחובה כשאר מצות.

ג. על השחיטה חייב ואין חייב על המליקה

המקריב קרבן²⁵ חוץ לעזרה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה, ואם הקריב במזיד חייב כרת שנאמר אשר יעלה עולה או זבח ואל פתח אהל מועד לא הביאו ונכרת מעמיו, בשוגג מביא חטאת קבועה.

וכן השוחט קדשים חוץ לעזרה אף על פי שלא העלים אם היה מזיד חייב.

אך המולק²⁶ את העוף בחוץ פטור, ואם העלהו פטור, מלק בפנים והעלה בחוץ חייב על העלאה, שחט בפנים והעלהו בחוץ פטור שלא העלה אלא דבר שאינו ראוי ליקרב, שחט את העוף בחוץ והעלהו בחוץ חייב שתים שהשחיטה בחוץ כשירה והרי היא כמליקה בפנים²⁷.

דף עח:

ד. מועדי ה' צריכין קידוש ב"ד שבת בראשית אין צריכה

קידוש ב"ד מועדי ה' צריכין מומחה ואין פרשת נדרים

צריכין מומחה

אין ראית²⁸ הירח מסורה לכל אדם כמו שבת בראשית שכל אחד מונה ששה ושובת בשביעי, אלא לבית דין הדבר מסור עד שיקדשוהו בית דין ויקבעו אותו היום ראש חדש הוא שיהיה ראש חדש, שנאמר החדש הזה לכם עדות זו תהיה מסורה לכם²⁹.

²⁵ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יח הלכה ב – ג

²⁶ רמב"ם שם הלכה יח

²⁷ עיין מ"ש הראב"ד ז"ל. ומרן ז"ל כתב שלא זכה להבין דבריו וכו'. הרב לה"מ והפרי"ח ז"ל חטמו להסביר דברי הראב"ד ז"ל אמנם הצדיקו דברי רבינו כמבואר. מעשה רקח שם

²⁸ רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק א הלכה ה

²⁹ והיום שאין לנו ב"ד שקובעין ר"ח דעת רבנו שאנו סומכין על מה שאנו יודעים שבני א"י סומכין על החשבון וזה הוי כאילו קבעו ודעת הרמב"ן שאנו סומכין על מה שקבע הלל הנשיא נכדו של רבנו הקדוש שקבע ראשי חדשים ומועדים עד ביאת הגואל וקידשם וא"צ שוב לקדש, שקל הקודש כז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

מצות עשה³⁰ מן התורה³¹ על בית דין שיחשבו וידעו אם יראה הירח או לא יראה, ושידרשו את העדים עד שיקדשו את החדש, וישלחו ויודיעו את שאר העם באיזה יום הוא ראש חדש כדי שידעו באיזה יום הן המועדות, שנאמר אשר תקראו אותם מקראי קדש ונאמר ושמרת את החקה הזאת למועדה.

ה. אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא

שמע הבעל קודם שימות או ששמע ושתק או ששמע

והפר ומת בו ביום

כבר התבאר לעיל דף דף סח. שהאשה משתתארים עד שתכנס לחופה ועודה נערה, אין הבעל מיפר לברו אפילו אם הוא חייב במזונותיה, ולא האב מיפר לברו, אלא שניהם מפירין בשותפות. מת הארום³² בעודה נערה, חוזרת לרשות האב, והוא מיפר נדריה, וזהו שאמרו נתרוקנה רשות לאב.

ואין צריך לומר שמיפר מה שנדרה אחר מות הארום, או מה שהפר לה כבר הארום, אלא אפילו מה שנדרה בחיי הארום ושמע ושתק, ומת ביום שמעו ולא הפר, וכל שכן אם לא שמע הארום כלל, מפר האב לברו ביום שמעו אפילו לא שמע ביום שמת הארום, ואפילו יש לה יבם אחי ארוסה ועשה בה מאמר, מפר האב לברו³³.

³⁰ רמב"ם שם הלכה ז

³¹ דעת רבנו דמצות קידוש החדש ומצות עיבור השנה הוא מ"ע אחת וכ"ז בכלל קביעות המועדים דכתיב אשר תקראו אותם אבל דעת הרמב"ן דנחשב בשתי מ"ע ויש חושבין עוד מ"ע לחשב תקופות ומזלות שנא' כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וי"א שכשב"ד יושבין לקבוע את החדש מברכין אקב"ו על קביעות המועדים. שקל הקודש שם לח

³² שו"ע ונו"כ יו"ד רלד יד

³³ והר"ן מסתפק דאפשר דאפילו בצירוף יבם אי" להפר, חי' רע"א שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ולהרמב"ם י"א³⁴ שאפילו שמע הארוס והפר לה ומת, ואחר כך שמע האב ביום הפרת הארוס³⁵, אין האב יכול להפר לבדו. וי"א³⁶ בדעתו שיכול האב להפר כל ששמע בחיי הארוס, וביום שהפר הארוס. וי"א³⁷ בדעתו שכל שהוא ביום הפרת הארוס יכול האב להפר אולם אם נתארסה בו ביום, קם לו השני תחת הראשון ואז אין רשות לאב להפר, בלי שותפות הארוס האחרון.

ו. אבל שמע וקיים או ששמע ושתק ומת ביום של אחריו אין יכול להפר

מה שאמרנו³⁸ נתרקנה רשות לאב, זה דוקא שמת הארוס קודם שמעו, או שמת ביום שמעו ולא הפר ולא קיים הנדר, וכן אם הפרו צריך האב לחזור ולהפר ביום שמעו, אבל אם קיים הארוס את הנדר קודם שמת, או שמת אחר יום שמעו אין האב יכול להפר, שכבר קיימו הארוס בשתיקתו ביום שמעו,

אבל בנדרים ששמע בהן הארוס הראשון קודם שימות ולא הספיק להפר, אין האב מיפר עד שתחזור ותתארס שיפירו הוא והארוס האחרון, שהארוס השני יכול להפר מה שנדרה תחת הארוס הראשון.

³⁴ כ"כ ב"י בדעת הרמב"ם כך הביאו בשו"ע שם, ודבריו תמוהים לע"ד דזה תלמוד ערוך דנתרוקן רשות להאב ובהדיא כתב הרמב"ם שם דאם שמע הארוס וגם האב ומת הארוס דהאב יכול להפר דנתרוקן רשות לאב, ט"ז שם יג, והלבוש כתב נראה לי דהרמב"ם למעמיה אזיל, דכי היכי דסבירא ליה לעיל דף סז. שכתבנו בשמו דהואיל דכתבה התורה ביום שמעו גבי אישה שלמדנו ממנו דהיכא דשמע האב והפר, ואחר כמה ימים שמע הארוס והפר ביום שמעו דאינו מופר, וסבירא ליה להרמב"ם דהוא הדין אם שמע הארוס והפר כו' כמו שכתבנו לעיל, הכי נמי סבירא ליה הכא דכמו דילפינן מקרא דהיכא דנדרה כשנתארסה והפר האב חלקו ומת דשוב אין הארוס יכול להפר כדבעינן למכתב בסמוך בסעיף ט"ו בעזה"י, הוא הדין היכא דשמע הארוס והפר ומת שוב אין האב יכול להפר, נ"ל. לבוש שם, ועיין ביאור הגר"א ל

³⁵ שהרי אם אינו באותו היום גם אם לא מת הארוס אינו יכול להפר לדעת הרמב"ם כמבואר לעיל דף סז. בדעתו. ש"ך שם כב

³⁶ ש"ך שם כג וכ"כ בבית יוסף אלא שאחר כך מסיק בהיפך ובב"ה חזר בו ממסקנא זו. וכן דייק בביאור הגר"א שם לא מלשון המחבר.

³⁷ כ"כ הט"ז שם ולע"ד נראה דלא נתכוין רמב"ם לזה אלא כוונתו כיון דיש לה ארוס שנתארסה בו ביום קם ליה תחת הראשון ואז אין רשות לאב להפר בלי שותפות האחרון כמו שאין לו רשות בלא ראשון אבל באמת אם אין שם ארוס שני שפיר מפיר האב לבדו כי אז נתרוקן רשות הבעל לו וכבר כללו רמב"ם במה שזכרנו בשמו נמצא שאין כאן מחלוקת בין רמב"ם לטור,

³⁸ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>